

Utlåtande 2016:42 RVI (Dnr 106-1027/2015)

Ett ungdomsundantag i biståndsnormen

Motion (2015:45) av Isabel Smedberg Palmqvist (L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:45) av Isabel Smedberg Palmqvist (L) om ett ungdomsundantag i biståndsnormen anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Isabel Smedberg Palmqvist (L) föreslår i motionen att ett ungdomsundantag i biståndsnormen införs. Motionären vill undvika att unga personer som bor hemma och har egen inkomst påverkar hela hushållets inkomst och därmed rätten till försörjningsstöd.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på riktlinjer som gör att personer under 25 år som delar hushåll med någon av sina föräldrar ska kunna ha en arbetsinkomst utan att detta påverkar hushållets rätt till försörjningsstöd.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens

stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Arbetsförmedlingen Stockholm. Arbetsförmedlingen Stockholm har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret instämmer med motionären att det är viktigt att unga vuxna uppmuntras till självförsörjning, men konstaterar att stadens riktlinjer slår fast att arbetsinkomster från en ungdom som bor kvar hemma inte ska räknas som en del av hushållets sammanlagda inkomster.

Arbetsmarknadsnämnden framför i sitt svar att det behov motionären lyfter fram med förslaget om ett ungdomsundantag i biståndsnormen kan anses som uppfyllt i nuvarande riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Socialnämnden anser inte att det finns skäl att ta fram särskilda riktlinjer om ett ungdomsundantag i biståndsnormen.

Bromma stadsdelsnämnd anser inte att det är nödvändigt med ett specifikt uppdrag från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen i frågan med hänvisning till redan pågående revideringsarbete och till att dagens riktlinjer i stort överensstämmer med motionärens önskan.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd konstaterar att det av stadens riktlinjer framgår att det som föreslås i motionen i huvudsak redan gäller.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser inte att det behövs några förändringar i riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd utifrån förslaget i motionen, då det som föreslås i motionen redan tillämpas.

Mina synpunkter

Jag delar motionärens åsikt att barn inte ska försörja sina föräldrar samt att unga personer ska uppmuntras att komma ut på arbetsmarknaden. Det är tydligt uttryckt i socialtjänstlagen att de inkomster av eget arbete som hemmavarande barn eller skolungdomar under 21 år har inte ska beaktas vid bedömningen av föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd, med undantag för den del inkomsterna överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår. Socialnämnden tydliggör vidare att sådana inkomster bör avräknas mot barnets egen del av det ekonomiska biståndet – inte det totala biståndet.

Enligt stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd ska personer som fyllt 18 år eller avslutat sina studier räknas som vuxna och ska därför inte räknas med i föräldrarnas hushåll vid en ansökan om ekonomiskt bistånd, även om de bor kvar i föräldrahemmet. Det innebär att deras eventuella inkomster inte påverkar föräldrarnas rätt till bistånd. Således är det som motionären vill uppnå redan tillgodosett i och med de riktlinjer som gäller i Stockholms stad.

Bilaga

Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:45) av Isabel Smedberg Palmqvist (L) om ett ungdomsundantag i biståndsnormen anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 16 mars 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Åsa Lindhagen

Kerstin Tillkvist

Remissammanställning

Ärendet

Isabel Smedberg Palmqvist (L) föreslår i motionen att ett ungdomsundantag i biståndsnormen införs. Motionären vill undvika att unga personer som bor hemma och har egen inkomst påverkar hela hushållets inkomst och därmed rätten till försörjningsstöd.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på riktlinjer som gör att personer under 25 år som delar hushåll med någon av sina föräldrar ska kunna ha en arbetsinkomst utan att detta påverkar hushållets rätt till försörjningsstöd.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Arbetsförmedlingen Stockholm. Arbetsförmedlingen Stockholm har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer med motionären att det är viktigt att unga vuxna uppmuntras till självförsörjning. Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1) reglerar vilka personer som är att betrakta som medlemmar i hushållet. I 4 kap 1a § Socialtjänstlagen regleras hur hemmavarande barns och skolungdomars inkomster av eget arbete ska beaktas. Handläggningen av ekonomiskt bistånd i Stockholms stad sker utifrån stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd (beslutade av kommunfullmäktige 2014-05-05), där det finns beskrivet vad som gäller för ungdomar som arbetar och bor hos sina föräldrar:

”För personer som delar boende och har viss hushållsgemenskap men inte lever under äktenskapsliknande förhållande ska sammanboende-var-för-sig-norm tillämpas. Normtypen är aktuell för till exempel kamrater som delar lägenhet, föräldrar som bor hos barn eller ungdomar med egen inkomst som bor kvar hemma.

Konstruktionen på denna norm innebär att de personliga kostnaderna inom normen beviljas som för ensamstående, men de hushållsgemensamma kostnaderna beviljas endast med den andel av hushållet som den sökande utgör, barnen

inräknade.”

Regeln innebär att arbetsinkomster från en ungdom som bor kvar hemma inte räknas som en del av hushållets sammanlagda inkomst om föräldrarna ansöker om ekonomiskt bistånd. Däremot förutsätts det att man delar på kostnaderna i hushållet, så att en ungdom som bor kvar hemma förväntas bidra till hyreskostnad och övriga hushållskostnader.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt riktlinjerna för ekonomiskt bistånd gäller följande för personer som delar bostad och ungdomar med egen inkomst som bor hemma:

För personer som delar boende och har viss hushållsgemenskap men inte lever under äktenskapsliknande förhållande ska samman-boende-var-för-sig-norm tillämpas. Normtypen är aktuell för till exempel kamrater som delar lägenhet, föräldrar som bor hos barn eller ungdomar med egen inkomst som bor kvar hemma¹.

För en ungdom med egen inkomst som bor kvar hemma räknas därmed inte dennes inkomst som en del av hushållets sammanlagda inkomst utifrån sammanboende-var-för-sig-normen.

När nära släktingar delar lägenhet förutsätts däremot att man delar på kostnaderna i hushållet. Det vill säga en ungdom som bor kvar hemma förväntas bidra till hyreskostnad och övriga hushållskostnader. Detta tas hänsyn till vid prövningen av försörjningsstödet.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 januari 2016 att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1) reglerar vilka

¹ Handläggning av ekonomiskt bistånd, Riktlinjer 2014-05-05, s.49

personer som är att betrakta som medlemmar i hushållet. Barn och ungdomar som föräldrarna är underhållsskyldiga för räknas som medlemmar i föräldrarnas hushåll. Föräldrar har, enligt föräldrabalken, ett försörjningssansvar för sina barn till dess att de fyller 18 år eller upp till 21 år om barnet fortfarande studerar på grundskola, gymnasieskola eller annan jämförlig grundutbildning.

Hemmavarande barns och skolungdomars inkomster av eget arbete ska enligt 4 kap. 1a § SoL inte beaktas som inkomst till den del som understiger ett prisbasbelopp per kalenderår. Till skolungdomar räknas ungdomar som inte fyllt 21 år som studerar i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning. Om barn har inkomster utöver vad barnet själv får disponera, bör inkomsten räknas av mot barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnaden.

När ett barn/ungdom har fyllt 18 år eller avslutat sina studier är de att betrakta som vuxna och vid behov av ekonomiskt bistånd ansöker de som ett eget hushåll, oavsett om de bor kvar tillsammans med sina föräldrar. Om personen bor hos sina föräldrar påverkar deras inkomster inte föräldrarnas rätt till försörjningsstöd. Vid föräldrarnas rätt till försörjningsstöd tas enbart med i beräkning att ytterligare en person bor i bostaden/lägenheten och att den personen förutsätts betala en hyra. Förvaltningen anser med anledning av detta att det inte finns skäl till att ta fram särskilda riktlinjer om ett ungdomsundantag i biståndsnormen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Bromma stadsdelsförvaltning anser att det alltid är bra att riktlinjer uppdateras och anpassas. Dagens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd håller just nu på att revideras av Socialförvaltningen vilket är positivt. Bromma stadsdelsförvaltning anser vidare att dagens riktlinjer i stort överensstämmer med Isabel Smedberg Palmqvist önskan såsom det framställs i motionen. Något specifikt uppdrag från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen anses därför inte som nödvändigt både med hänvisning till redan pågående revideringsarbete och till att dagens riktlinjer i stort överensstämmer med motionärens önskan.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Abit Dundar m.fl. (L) till förmån för sitt eget förslag att tillstyrka motionen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar att det ur Stockholms stads riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd (som beslutades av kommunfullmäktige den 5 maj 2014) framgår att det som föreslås i skrivelsen från Isabel Smedberg Palmqvist (L) i huvudsak redan gäller.

I handläggningen av ekonomiskt bistånd finns det två typer av sammanboende med hushållsgemenskap. Den ena typen är vuxna som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden. Mellan dessa gäller hushållsgemenskap som innebär ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. Samtliga inkomster i hushållet tas med i beräkningen av det ekonomiska biståndet.

Den andra typen av hushållsgemenskap är personer som bor ihop och delar vissa kostnader men som inte har ekonomiskt ansvar för varandra, till exempel vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner eller nära släktingar som delar lägenhet. För denna grupp används en särskild norm, så kallad sammanboende-var-för-sig-norm. Konstruktionen på denna norm innebär att de personliga kostnaderna inom normen beviljas som för ensamstående, men de hushållsgemensamma beviljas endast med den andel av hushållet som den sökande utgör. Detta innebär att om en ung vuxen bor kvar hemma hos sina föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd har denne inga skyldigheter att försörja sina föräldrar. Den unge vuxnas inkomster medräknas inte i föräldrarnas beräkning av försörjningsstödet storlek.

Den enda situationen där barns inkomster räknas som inkomster i beräkningen av föräldrarnas ekonomiska bistånd är om hemmavarande barn som är under 21 år och studerar på grundskola eller gymnasieskolan har egna inkomster av eget arbete som överstiger ett halvt basprisbelopp (22 250 kr enligt 2015 års nivå). Enligt riktlinjerna bör inkomsten som överstiger denna nivå räknas av mot barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnaden, vilket innebär att man beräknar att barnet utöver denna inkomst bör bidra med att betala för sig hemma.

Förvaltningen har uppfattat att det inte är ovanstående situation med skolungdomar som arbetar extra som motionen avser, då det ur skrivelsen framgår att det handlar om

personer under 25 år som arbetar och har egen inkomst. Men om det är så att motionären menar även denna situation, med skolungdomar som arbetar extra, så anser förvaltningen att riktlinjerna inte ska ändras. Det är vanligt förekommande att en ungdom som fortfarande går i skolan och som arbetar extra, även betalar lite för sig hemma, oavsett om föräldrarna uppbär ekonomiskt bistånd eller inte. Att betala för sig hemma är en del i att lära sig att ta ansvar och enligt förvaltningens mening borde det inte minska den unges motivation till att bli självförsörjande när denne sedan har gått klart skolan.

Förvaltningen instämmer med motionären att det är viktigt att unga vuxna uppmuntras till självförsörjning. De befintliga riktlinjerna är redan utformade på ett sådant sätt att unga vuxna som arbetar har rätt till sin egen inkomst, även om de bor kvar hos sina föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd. Förvaltningen ser därför ingen anledning till att förändra de befintliga riktlinjerna i enlighet med motionärens förslag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 4 februari 2016 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Det som föreslås i motionen tillämpas redan. Gällande riktlinjer är utformade så att unga vuxna som arbetar har rätt att disponera sin egen inkomst även om de delar hushåll med föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd.

I handläggningen av ekonomiskt bistånd finns det två typer av sammanboende med hushållsgemenskap. Den ena hushållstypen är vuxna som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden. Mellan dessa gäller hushållsgemenskap som innebär ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. Samtliga inkomster i hushållet tas med i beräkningen av det ekonomiska biståndet. Den andra typen av hushållsgemenskap är personer som bor ihop och delar vissa kostnader men som inte har ekonomiskt ansvar för varandra, till exempel vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner eller nära släktingar som delar lägenhet. För denna grupp används en särskild norm, så kallad sammanboende-var-för-sig-norm. Konstruktionen på denna norm innebär att de personliga kostnaderna inom normen beviljas som för ensamstående, men de hushållsgemensamma beviljas endast med den andel av hushållet som den sökande utgör. Detta innebär att om en ung vuxen bor kvar hemma hos sina föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd har denne inga skyldigheter att försörja sina föräldrar. Den unge vuxnas inkomster medräknas inte i föräldrarnas beräkning av försörjningsstödet storlek.

Förvaltningen anser inte att det behövs några förändringar i riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd utifrån förslaget i motionen.

